

Demà, a les 12 del migdia, homenatge de la Ciutat

Que visqueu molts anys, J

Joan Vilanova i Roset

Demà la Ciutat pagarà un deute que té amb Joan Vilanova. A mi em sembla bé que la Ciutat pagui els seus deutes i sobretot tractant-se d'en Vilanova, que tan merescut ho té.

En Vilanova ha estimat Manresa, el seu paisatge i els seus homes, i ha estimat Catalunya, els seus artistes, poetes, la seva terra en la qual se sent arrelat com els arbres que també tant ha estimat. Ell no ha tingut mai un no per aquelles coses que podien significar un embelliment d'ella o que podien ajudar a un alleujament del dolor d'algú. I sempre amb senzillesa i sense fer-ne espectacle. Com he dit abans, ha estimat la seva terra amb tot el que la constitueix: homes, plantes i animals; jo diria que n'ha tingut una visió, una idea panteista — com estima la poesia de Maragall! —. Potser pocs com ell han sentit l'emoció de *La Vaca Cega* i la grandesa del *Cant Espiritual* i d'*El Pi de Formentor* i de la poesia de mossèn Cinto que també tant estima.

Jo no sé en què consistirà l'homenatge que li farà l'Ajuntament en nom de la Ciutat; potser no serà ben bé com ell hauria volgut; però sí que sé que no hi haurà aquells que li hauria agradat veure-hi: els ocells empresonats i els gossos abandonats per la crueltat dels homes; potser s'hi escaparà algun ninot de Xavier Nogués, cosa molt difícil d'evitar; però hi serem tots els que ens sentim honrats amb la seva amistat i hi serem per fer-li ben patent la sinceritat del nostre afecte i simpatia per tota la seva obra artística i humana.

I ara, per acabar, deixeu-me contar una, diguem-ne, anècdota. Estava jo un dia parlant amb un amic comú sobre la personalitat artística i humana d'en Vilanova i jo digué, entre altres coses:

— En Vilanova és un ecologista *avant la lettre*.

I el meu amic va replicar:

— Diguem-ho tot en poques paraules: És un Sant Francesc!

ANTONI INVERS I PI

Les tres facetes d'en Joan Vilanova

Coneixeu a en Joan Vilanova? És clar que el coneixeu...! Era el cap dels magatzems de CA-ME. Home realista, treballador i amic dels seus subordinats, i al mateix temps home que lluità amb duresa i eficàcia per l'obtenció dels millors preus i de les més bones condicions oferts pels proveïdors de l'empresa manresana de producció i distribució d'energia elèctrica. I podeu creure que no es deixà pas enganyar per cap cant de sirena, ni subornar per un d'aquells que sempre estan a punt de fer passar el gat per llebre.

Que no és aquest el Vilanova que vosaltres coneixeu? Ah! Doncs ja ho sé!. El vostre conegut és el dibuixant, el ninotaire, l'artista de fina sensibilitat que aboca tota llur tendresa en les targes nadalenques; el seu coneixement de les coses manresanes en l'Auca de la Sèquia, en les portades dels programes de la Llum i de la Festa Major; i fa volar el seu esperit poètic mentre, amb el llapis a la mà il·lustra una sèrie de cançons de Catalunya. Heu vist un dels seus dibuixos amb el tema del cançoner i la pastoreta? Li en conec tres versions, tres magnífiques il·lustracions. I si en l'una és el caçador encisat davant de la dormida donzella el que sobresurt, en l'altra, és la pròpia figura de la pastoreta la que omple l'espai amb una mena d'aroma lleuger i fi, de joventut pura, neta, incorruptible. Aquest Vilanova rai! No toca pas de peus a terra! Se'ns ha enliriat pel damunt dels núvols i ha idealitzat els seus personatges — nois i noies i pastors i vellets i el germà gos — i els ha transformat en éssers irreals, poètics, tendres, incapaces d'un mal pensament i diposats a emprendre el camí a la glòria a la que — per llur blanca innocència — hi tenen dret d'entrar per

la porta gran. Heu vist els dibuixos de la rondalla *L'Angelet que no reia*?

Que tampoc és aquest? Sí, home, sí! És cert. Hi ha un tercer Vilanova. Aquell que, deixondit i amb els ulls esbatanats, passeja la vista pel damunt de les misèries humanes. I aleshores sí que pla el seu cor ha de patir. No s'assembla gens aquesta vera humanitat amb aquella sana, serena, falaguera i sensible sortida del seu llapis. I llavors escriu. I se li asseca la gola amb un bon xic d'amargor quan la sátira brolla lleugera de la seva ploma amb un to humorístic però amb un fibló que ell prou voldria esverinar. No tingueu por, però. El seu verí — si n'hi arriba a posar — no és pas massa ofensiu, no és pas d'aquell que mata. Malgrat n'hagi sentit la lleu punxada, el seu humor us farà riure. Sí, us farà riure molt. Però un xic després us farà rumiar i comprendreu de la sátira, la lliçó. I acceptareu allò mateix que si fos dit en to seriós i per un altre, no en faríeu pas cas. Com que sabeu per endavant i per pròpia experiència que en Vilanova no és gens capaç — ni en somnis — de voler fer-vos mal... Una mostra d'això que hem dit la trobareu en els seus escrits que té publicats com a secretari del Patronat local per a la Protecció d'Animals i Plantes, en defensa — cordialment franciscana — de les bèsties. Si els llegiu, algun us farà escalfir la riallada, però potser també us faci pensar.

F. GROS I MATEO

N.R.:

Aquest article fou escrit el 1976 pel senyor Gros, empleat de l'Anònima. Havent arribat a nosaltres gràcies a unes mans providencials, no hem pogut pas resistir la temptació de publicar-lo.

Un gran dibuixant d'abans, ara i sempre

Quan penso, sovint, en l'amic Vilanova, inevitablement retrobo el barri antic de la Seu: el racó més manresà de Manresa i el que més estimo. Serà per les hores de festeig amb la meua dona, o pel record inoblidable de la meua primera, ombrívola, presó? No és lloc d'escatir-ho, ara. El cas és, que entre l'anar i el venir pel pendent de la Seu i la baixada del Pòp, de joventuts ens vàrem conèixer. Res d'estrany, ja que en Joan Vilanova vivia a la mateixa Seu, on probablement va néixer, ja que el seu pare n'era el sagristà i el que feia voltar les campanes.

Fou anys més tard quan ens va sorprendre amb el seu dibuix. Endevinàrem de seguida que ens trobàvem davant d'un dels millors dibuixants, no sols de Manresa, sinó del nostre país. D'aquell temps i de tots els temps. D'abans, ara i sempre. Precís en el traç, intencionat en el retrat, emotiu en els temes, se'n pressentia el que ha arribat a ésser. Influenciat, sens dubte, pel millors Junceda i amb un temari en què les multituds, principalment tradicionals i històriques, viuen sobre un paisatge ben nostre.

No ignorem pas que excel·lents dibuixants d'ara van per ben altres camins d'expressió; potser més d'acord amb la vida actual, angoixada i mecanitzada. Però en el dibuix, com en to-

tes les altres arts, quan s'imposa la qualitat i l'excepció, les obres i els artistes perduren a través del temps. I aquest és el cas del nostre Vilanova. Les obres que ja porta fetes — i no pas massa conegudes — com en els programes i goigs de la Llum, i les il·lustracions al conte d'Antoni Ribes, *L'angelet que no reia*, parlen per elles soles.

Col·labora amb el seu llapis a la revista *l'Om*. I com recordava, fa poc, Antoni Invers des d'aquestes mateixes pàgines, fou un dels dibuixos sobre la processó de Corpus el que va cloure la publicació de la revista.

M'escau venir poc a Manresa — menys del que voldria — per reveure els pocs amics que m'hi resten. Entre ells, és clar, en Vilanova. La darrera vegada vaig coincidir amb ell i en Joan Balet, avui absent, passejant calmosament sota els plàtans del Passeig: l'un tan introvertit, tan seriós, tan cartesià; l'altre tan esbaldriat, tan fantasiós, tan artista...

M'han parlat molt, i molt bé, de la darrera obra d'en Vilanova sobre el cançoner català. I que amb aquest motiu li serà fet un acte de simpatia. M'hi sento present. I millor si hi fossin també presents les campanes de la Seu.

J.B. CLARET

Quan Regió-7 ha volgut recollir diverses opinions sobre Joan Vilanova, ha pogut comprovar l'apreci i estima de què és objecte el gran manresà que demà serà homenatjat a l'Ajuntament. Totes les portes les hem trobades obertes. Ningú no hi ha posat pegues. I això malgrat que alguns estaven ben atrafegats amb les seves coses i que altres ja feia molt temps que no escrivien en un òrgan periodístic. Però és que — tal com ha dit algú — *Per en Vilanova cal fer una excepció*.

Per això podem veure reunits en aquestes pàgines amics d'en Vilanova — joves i grans — que han volgut testimoniar-li un cop més el seu afecte més sincer i entranyable. Ens plau especialment poder

Joan Vilanova i Roset!

potar avui amb dues destacadíssimes plomes pel
odisme manresà del temps de la República, com
les d'en Joan Baptista Claret i Antoni Invers,
ompliren nombroses i brillants pàgines del diari
El Dia i que, per descomptat, han volgut ser
ents en l'homenatge. A ells i també a Josep
ó i González — per les molèsties que s'han pres i
ajuda que ens ha proporcionat — la nostra gra-

an Vilanova i Roset, **Regió-7** vol fer-vos palès el
càlid i fervorós agraïment per la vostra obra
tica i humana. Enhorabona i que visqueu molts

El meu Joan Vilanova

Tots estem d'acord a considerar el nostre amic com el genial Cronista Gràfic de la nostra contrada; ara però, voldria ressaltar ací, una faceta no menys meritòria del seu caràcter: l'exemplaritat de la seva vida laboral.

La seva tasca com a cap de magatzem de la C.A. d'Electricitat pot ésser valorada amb més propietat pels seus companys de treball; em limitaré a posar de relleu els seus mèrits com a delineant.

A mitjans de la dècada dels anys vint, vaig tenir ocasió d'ensinistrar-lo només, en el maneig dels estris de dibuix lineal o tècnic i en la interpretació de plànols i mapes geogràfics a diferents escales. Va assimilar amb tanta capacitat i rapidesa aquella tasca, que tot seguit va començar a furnir l'arxiu de l'empresa amb una sèrie de mapes parcials i de conjunt, dels termes municipals on hi tenien instal·lades les xarxes distribuïdores de corrent elèctric, ampliat, copiats i reduïts amb una perfecció de detalls i una retolació difícils de superar.

Hom pot destriar d'entre els mapes i amb un sol cop d'ull, un que sigui dibuixat per ell.

Cal tenir en compte que aleshores no teníem el recurs de reproduir les lletres d'impremta, pel procediment de calcomania que usen ara tots els dibuixants, sinó que ens calia extreure-les a pols, de la punta d'una fina plumeta marca Perry o Gillot's i el Joan ho feia amb tanta

traça i rapidesa, que semblava com per art d'encantament. El retolar amb lletra llatina sobretot, l'executa d'una faísó perfecta, mireu sinó, qualsevol dels seus goigs o cançons on hi figurei la solfa dibuixada i cal·ligrafiada.

L'any 1933 junt amb ell i els malaguanyats amics Lluís Uró i Ferran Feu, vàrem enllestir per encàrrec de l'arquitecte Sr. Firmat, el Plànol de Reforma i Eixamplament de Manresa a Escala 1:500, compost d'una cinquantena de fulls de gran mida, que per ésser de molt mal manejar i haver estat uns mesos en mans inexpertes d'uns delineants de Barcelona, vàrem haver de netejar prèviament a còpia de goma d'esborrar, passar en tintes de colors i il·luminar a l'aquarel·la. En cosa d'un mes varen poder ésser entregades a la Corporació Municipal que les reclamava insistentment.

També m'agradaria parlar-vos d'una xiroia excursió que vàrem fer junts. Si Déu ho vol, ho farem en una altra avinentesa.

Preparem-nos mentrestant a participar en l'homenatge que la ciutat li prepara a l'entorn de les properes diades, tan cristianes i tan catalanes del Nadal, que sens dubte li han suggerit els seus més inspirats dibuixos que en el transcurs dels anys hem pogut admirar en ses innumbrables i magnífiques Nades.

J.PADRÓ I GONZALEZ

Manresà de soca-rel

Aquests dies Manresa i les seves autoritats honoren el manresà, per excel·lència, Joan Vilanova i Roset, l'admirat artista, l'inefable home glossador de les bel·leses del Bages, de la nostra manera de fer i desfer, del nostre país.

Algú va dir que l'hora com més local, més universal serà, crec que aquesta frase aplicada a l'obra d'en Joan Vilanova, és feta a mida.

Glossador de costums, enramades, armats, falles, processons, goigs, aplecs, caramelles, ballets, paisatges del regadiu i del secà, les masies, els carros, arbres, ocells, puputs, sargantanes, cavalls, ases, gossos, gats, papallones i tota mena d'éssers vius.

L'amor que brolla pertot: Els infants, els fadrins, les donzelles, els enamorats, els sants, els pagesos, els menestrals, els pendonistes, els capellans. Tota mena de vestits de diferents èpoques, grans multituds, composicions abarrocades, encara que no ho sembli d'una simplicitat extraordinària, solucionant sense escamotejar l'essència de l'argument; la tendresa als infants i la intenció que sol donar als grans, sempre amb l'agredolç de la bondat i d'obra ben feta.

També les seves aplaudides obres teatrals com: Ales, banyes i Lluquet, L'auca de la sèquia, El Corso Fiero, o El àguila abatida a los pies de la Moreneta i L'àngel de Nadal.

El meu record d'en Vilanova comença en el Cercle Artístic de Manresa a La Gàbia decorada per ell i n'Anselm Corrons. Era un saló on feiem dibuix del natural, a les Festes, sessions de

putxinell·lis d'alta categoria, on les noies es partien de riure.

De l'exposició al Centre de Dependents (1937) al local del Conservatori en plena malastruga dels anys sagnosos... més tard Els armats a les processons, les Falles de Sant Lluç patró de metges i artistes a la Plaça Gran, en el nostre taller del carrer del Remei de Dalt, Pere Roca (+), Josep Torrentallé (+), Ramon Estrada, Ramon Salis i jo mateix junt amb altres components del gremi, fèiem castanyades, arengades, sessions de màgia, hipnotisme i esperitisme fent alguna vegada ell de mèdium, les noies sabent que era broma, no les tenien totes, com es sol dir. Els Reis de Sant Lluç, a l'hivern a la penya de Sant Domènec es parlava de tot, del bé i del mal; i a l'estiu al quiosc d'en Ramon, del mig del Passeig; a les nits d'estiu a la caça del mussol, on ens fèiem uns bons panxots de riure.

Home d'infinitat d'anècdotes, tothom en sap un grapat d'elles, a vegades per despistat, algunes planxes sobre planxes que ell mateix gaudeix explicant-les amb molta gràcia.

Els que tenim la sort de conèixer-lo i de convivre tant per l'art, per la feina, com per l'esplai; ara tenim la gran satisfacció de poder veure aplegada una bona part de la seva considerable obra, i que rebi l'homenatge que amb escreix mereix. El sempre tan estimat com artista, com a mestre, com amic i company per la seva extraordinària humanitat.

JOSEP VILA-CLOSES

Un home franc, senzill i humà

Amic Vilanova, ja ho deia l'Amat i Piniella el 1932: Un dia, quan aquest dibuixant serà un vell xaruc, forçosament se li haurà de tributar un homenatge. Allò que segurament — tot i la seva plaseria — no preveia l'Amat és que haurien de passar gairebé cinquanta anys abans no el rebéssiu. Ara, per fi, Manresa s'ha decidit a retreure el potser perquè ja no podia dissimular més la seva falta d'atenció envers vós, potser perquè ja era massa palpable, massa evident el deute que us tenia, potser perquè ja es ruboritzava només de pensar en la manca de delicadesa que havia tingut fins ara amb el seu cronista gràfic més important.

Aquests dies tot són elogis i enaltiments de la vostra obra i de la vostra personalitat. Res no ens pot plaure tant, oimés quan bé cal pensar que són profundament sentits i dits ben sincera-

ment. Si no, és ben clar que no tindrien lògica, ja que precisament de la sinceritat vós n'heu fet bandera sempre i en tot moment. I en un món ple d'hipocresia i falsedat i àvid d'interessos, de mèrits i de poder, us heu mostrat franc, senzill, humà, íntegre... i això té un valor extraordinari. Potser per això us heu guanyat la simpatia i l'estima de tants i tants manresans.

Amic Vilanova, ens heu ofert tot un món de fantasia i de sensibilitat, ens heu fet passar estones plaentíssimes amb els vostres dibuixos i murrieries, ens heu retratat magníficament i amb tota gràcia la història, els costums i les tradicions de la Manresa del passat, ens heu regalat un llegat valuósíssim per a nosaltres i per a les generacions posteriors... Crec que mai no us ho podrem agrair pas prou.

JOAQUIM ALOY

